

מסורת הש"ס

(א) ריעב"ץ מחק מ"א, (ב) לעיל לד.; (ג) [שס.], (ד) לעיל לא.; (ה) [שס לב.], (ו) [כדליתא כריעות ט.],

תורה אור השלם

1. או קצא אבדך ובחש בך ונשבע על שְׁקֶר על אחת מכל אשר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחֹטֵא אֲבֶרְהָ: ויקרא ה כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' בשלח שיה תתחייב וכי אלא ראשונה אמאי תתחייב הא: (ב) רש"י ד"ה לא אשכחן וכי על השפחה חרופה ומיר: (ג) ד"ה מאי לאו זון עדים שהתרו זו. י"ב ה"ה בלא התרו זו ממי קשה לרבה אלא דזון עדים לא משכחת לה אלא בהתרו זו דאי לא התרו זו איכא למימר שכת וליכא דזון:

מוסף רש"י

מאן תנא כו' ר"ש, דאמר לא עשה זו מויד כשגג (ועי' לד.). דהא כפרה לה בת ראשונה. ואין לו עדים אלא אלו ומנא שספיקדוהו כפירתמן. (ועי' לב.).

רבינו חננאל

הויד בשבועת הפקדון והתרו בו מהו. כיון [דמייתין] קרבן על המויד כשגג לא ליקי נאן לדמיא כו' או דלמא תרוייהו מיחייב. א"ל מדרגין חמורה ממנו. פירוש משבועת העדות שבעת הפקדון שחייב על זדונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים ש"מ שאם הויד לוקה ואין מביא קרבן. ואוקמוה להא דרבי שמעון דסבר לא ניתנה זדון שבעת הפקדון לכפרה בקרבן. ומאי חומרא דשבועת הפקדון משבועת עדות דניחא ליה לאיניש דניתי קרבן ולא לילקי. אי נמי בשבועת העדות כתיב נקבה מן הצאן כשבה וגו' אפילו חימא בת דנקא. ובפקדון אשם בכסף שקלים. ואמר להו רב כהנא הא מתניתא לאו הכי שנויה כדקאמריה. אלא הכי שנויה שבעת הפקדון אחד שגגתה ואחד זדונה אשם בכסף שקלים. ונפשט מניה דלא לקי ואפי' בודונה. ואמרינן דלמא מתניתא בדלא אתרו ביה. ואתינן למפשט מהא דתניא בספרי דבי רב לא דאמי

הויד בשבועת הפקדון והסרו זו מהו.
חייב קרבן או מלקות או שניהן. וגבי שבועת העדות אע"ג דחייב נמי מויד כשוגג ליכא למיזבעי הך צעיא משום דלין התרלת ודאי בשבועת העדות דמי יודע שהם יודעים לו עדות ויכול להתרות זו:
לא אשכחן מויד

דמייתי קרבן.
לאו דוקא כל המורה קאמר שהרי ד' מציאין על הזדון כשגגה הבא על השפחה (ו) ומיר שנעמא ושבועת העדות ושבועת הפקדון ^א:
ע"ג אמרו ליה מנינא חמורה הימנה שבועת הפקדון שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים מדקאמר על זדונה מכות מכלל דאתרו ביה וקאמר מכות אין קרבן לא ומאי חומרא דניחא ליה לאיניש דמייתי קרבן ולא לילקי אמר להו רבא זר איתי מאן תנא שבועת הפקדון לא ינתן זדונה לכפרה רבי שמעון היא אמר להו רב כהנא זר מינא דההיא דלנא תנינא והכי תנינא לה אחר זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים ומאי חומרא דאילו התם שגגתה אשם בטאת בת דנקא והכא אשם בכסף שקלים וליגמר מינה התם דלאא אתרו ביה. והכי פירושה חמורה ממנה שבועת הפקדון משבועת העדות שחייבין על זדונה מכות מה שאין כן צעדות שאין בה התרלת ודאי ועל שגגתה עס זדון הפקדון אשם בכסף שקלים וצעדות קרבן עולה ויורד:
מכות
אין קרבן לא ומאי חומרא.
דמכות מקרבן הואיל ולא תרוייהו עצדינן ביה הא צעדות מייתי קרבן. ומשני ניחא ליה לאיניש כו'. אמר להו רבא זר איתי לרצנן הך מתני' דקתני להו מהכא לא תפסטה דלעולם קרבן איכא לרצנן והך מתני' דקתני קרבן לא רבי שמעון היא דקאמר שצועת הפקדון לא ינתן זדונה לכפרה כדאמרן צפירקין דלעיל [ולד:] שכן לא עשו זו מושבע כשזבע ומויד כשוגג:
אמר להו רב כהנא.
לא מדחקוה לאוקומה כו' שמעון ובעיין נמי לא תפסטוה דלנא תנינא לה כו':
ומאי חומרא.
הא שבועת העדות נמי זדונה ושגגתה קרבן: היינו חומרא דאילו צעדות חטאת היא ולא נמנה בה תורה קלבה ויכול לקנותה צמעה כסף. דנקא שמות והיינו מעה שהיא אחר משעה צדינר:
וליגמר מינה.
למיפשט צעין דמייתי קרבן ולא לקי:
ומשני דלמא הסס דלנא אסרו ביה.
קאמר דהא לא איירי בה במלקות כלל:
לא אס אמרה.
לא ידעינן במאי קאי לא אס אמרת:
הא קרבן כסיב ביה.
והיור לה' את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו וכו' **ליה כי היכי דסיחול עליה נזירות בטורה.**
שמתחיל למנות מעכשיו ותלה הכתוב צקרבן ולא לכפרה הוא בא:
אמרו רצנן קמיה דרבה.
הנך רצנן דלעיל דתנו שבועות זי רבה אמרו לפניו שך שאל רב כהנא מהם:
אמר להו.
מדקא מיזבעי ליה צאתרו ביה:
מכלל.
דפשיטא ליה דכי לא אתרו ביה הני סהדי דמיחייב קרבן ואף על גב דידעי הני סהדי שהוא חייב לו ואמאי מיחייב והא לא תועיל לו כפירתו וע"כ ישלם נמנא שפכירת דברים צעלמא

פרט למודה לאחד מן האחין.
שיש לו חלק בזמון זה וכשתצטו האח השני כפר:
פרט ללוו בשטר.
קס"ד לכופר ממון שיש לו עליו שטר או עדים:
לא תסייען.
דהא מתנית' לאו זכופר ממון קאמר אלא בתורה בזמון וכופר שלא שטר עליו ולא היו עדים

בדבר: מסרוינן יופת.
משנינו לוית:
מינד יופי.
ממך לויתי כל המנה ולא היה לחצריך חלק זו:
א **לאו זדון עדים.**
שהתרו זו:
הא

ליכא למזעוי הך צעיא משום דלין התרלת ודאי בשבועת העדות דמי יודע שהם יודעים לו עדות ויכול להתרות זו:
לא אשכחן מויד

להו הויד בשבועת הפקדון והתרו בו מהו כיון דחידוש הוא דבכל התורה לא אשכחן מויד דמייתי קרבן והכא מייתי קרבן "לא שגא אתרו ביה ולא שגא לא אתרו ביה או דלמא ה"מ היכא דלא אתרו ביה אבל היכא דאתרו ביה מילקא לקי קרבן לא מייתי או דלמא הא והא עבדינא א"ל תנינא חמורה הימנה שבועת הפקדון שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה אשם בכסף שקלים מדקאמר ^א ליה על זדונה מכות מכלל דאתרו ביה וקאמר מכות אין קרבן לא ומאי חומרא דניחא ליה לאיניש דמייתי קרבן ולא לילקי ^א אמר להו רבא בר איתי ^א מאן תנא זדון שבועת הפקדון לא ניתן לכפרה ר"ש אבל לרבנן קרבן נמי מייתי אמר להו רב כהנא בר מינא דההיא דאנא תנינא לה והכי תנינא לה אחר זדונה ואחד שגגתה אשם בכסף שקלים ומאי חומרא דאילו התם חטאת בת דנקא והכא אשם בכסף שקלים וליגמר מינא דלמא דלא אתרו ביה ל"א ת"ש אין חייבין על שגגתה מה הן חייבין על זדונה אשם בכסף שקלים מאי לאו בדאתרו ביה ה"ג דלא אתרו ביה ת"ש לא אם אמרת בגזיר טמא שכן לוקה תאמר בשבועת הפקדון שאינו לוקה מדקאמר לוקה מכלל דאתרו ביה וקאמר תאמר בשבועת הפקדון שאינו לוקה אבל קרבן מייתי מאי אינו לוקה דאינו נפטר במלקות מכלל דגזיר טמא נפטר במלקות הא קרבן כתיב ביה התם דמייתי קרבן כי היכי דתיחול עליה נזירות בטורה אמרוה רבנן קמיה דרבה אמר להו מכלל דכי לא אתרו ביה ואיכא עדים מיחייב כפירת דברים בעלמא הוא אלמא קסבר רבה הכופר במזון שיש עליו עדים פטור א"ל רב חנינא לרבה תניא דמסייע לך יוכחש בה ^ב פרט למודה לאחד מן האחין או לאחד מן השותפין וגושבע על שקר פרט ללוה בשטר וללוה בעדים אמר ליה אי משום הא לא תסייען באומר לויתי ולא לויתי בעדים לויתי ולא לויתי בשטר ממאי מדקתני וכחש בה פרט למודה לאחד מן האחין או לאחד מן השותפין האי לאחד מן האחין ה"ד אילימא דאורי ליה בפלגא דידיה הא איכא כפירה דאיךך אלא לאו דאמרי ליה מתרויגין יופת יואמר להו לא מחד מינייכו יופי דהויא ליה כפירת דברים בעלמא ומדרישא כפירת דברים סיפא נמי כפירת דברים (סימן חובה כיתות דבעל הבית חומר נזירא) ת"ש אינו חייב על שגגתה ומהו חייב על זדונה אשם בכסף שקלים מאי לאו זדון עדים לא זדון עצמו ת"ש ^א היו שתי כתי עדים כפרה הראשונה ואחר כך כפרה השניה שתיהן אייבות מפני שיכולה עדות להתקיים בשתיהן ^א בשלמא שניה ^א תחייב דהא כפרה לה כת ראשונה אלא ראשונה אמאי מיחייבא הא

דפריך והא קרבן כתיב ביה פירוש הא בשוגג כתיב קרבן ולמאי קאמי אס לא לכפר וא"כ נילף משבועת הפקדון דבזמזי לא יפטר במלקות אלא יטעך עדיין קרבן ומשני כו':
פְּרָט־לָלוּהּ בשטר וְלוֹה בעדים.
כגון דלמר לא לויתי דכאומר לא פרעתי דמי:
הא

שבועת הפקדון פרק חמישי שבועות

לו.

הַזֵּיד בִּשְׁבֻעַת הַפְּקָדוֹן
מהו. פירש קונטרס דבשבועת העדות ליכא למזעוי הך צעיא משום דלין התרלת ודאי בשבועת העדות דמי יודע שהם יודעים לו עדות ואין נראה דלא חשיב ספק כיון דלמותרה אין ספק דהא צעדים וזממין אי הוו לריכי התרלה הוה מתרינן בזה אף על גב דהמתרים בהם אין יודעין אס הם משקרים והא דלא צעי הך צעיא בשבועת העדות משום דאי אפשר לידע לעולם אס הם מוידין שיכולין לומר שכתנו:
כִּיּוֹן דְּחִידוּשׁ הוּא בּו'.
לאו חידוש גמור הוא דהא איכא טובא דפירש קונטרס אלא כלומר כיון שניתן זדונו לכפרה:
מִיִּלְקָא
לְקִי קרבן
לא מייתי.
ואף על גב דגבי שפחה כתיב (ויקרא יט) צקורת תהיה והביא את אשמו הא אמרינן צקוף ד' מחוסרי כפרה (כרימות דף יא.). דהיא לוקה והוא מציא קרבן:
מֵאִי אינו לוקה דלא מיפטר במלקות.
מימהדמעיקרא ס"ד דצעי למילף מיניה חומרא דדין הוא שנחמיר צמיר שכן לוקה ולמאי דמסיק השתא ז"ל דמיתניא לענין קולא דדין הוא שנקל צמיר שכן מיפטר במלקות ונראה דלא דע לגבי מאי מיתניא אי נמי מעיקרא ס"ד דה"פ לא אס אמרת צמיר שהוא טמא שכן כפרתו תלויה במלקות הקל ולא צקרבן תאמר בשבועת הפקדון שאין כפרתו תלויה במלקות אלא צקרבן דחמור ודלא כמ"ד לעיל ניחא ליה לאיניש דליתי קרבן ולא לילקי ומייה צסיפרי מיתניא הך צרייתא ומיתניא איפכא והכי איתא התם צפרשת נשא גזי נזיר צפתע להביא את האונס פתאום להביא את השוגג והדין נותן ומה צמקוס שלא חייב את המויד חייב זו את השוגג כאן שחייב את המויד אינו דין שנחייב את המויד לא אס אמרת בשבועת העדות שכן אינו לוקה תאמר צמיר שלוקה והואיל ולוקה לא יציא קרבן ת"ל וכפר מאשר שגגתו ונראה דהיינו הך דמייתי צמט וגו' ונראה דהיינו הך דמייתי צשמעמין וצמקוס שבועת העדות אית למיגרס שבועת הפקדון ואית למיגרס נמי הכא איפכא כדאמרנין צסיפרי מה לשבועת הפקדון דכן אינו לוקה כו' וכן גר"מ וזה לשון ואמינן למפשטה מהא דתניא צסיפרי דזי רצ לא אס אמרת בשבועת הפקדון שכן אינו לוקה תאמר צמיר שגטמא דלוקה והואיל ולוקה כו' ואס תאמר מאי קמשני דלא מיפטר במלקות כלומר אלא לריך עדיין קרבן והא היא גופה אמין למילף צמיר שיהא עדיין לריך קרבן ואר"ת דה"פ דלא מיפטר במלקות שאין מתכפר במלקות לחודיה תאמר צמיר שמתכפר במלקות לחודיה דכי מייתי אלא למיחל עליה נזירות טהרה כדמסיק ודלא כרזי אלעזר הקפר דאמר (מיר דף יט.) נזיר טמא חוטא הוא והא

רבינו חננאל (המשך) אמרת בשבועת הפקדון דאינו לוקה תאמר בגזיר שגטמא שלוקה הואיל ולוקה לא יביא קרבן ת"ל וכפר עליו מאשר חטא וכפ הנפש דברי ר' יאשיהו רבי יונתן אומר בפתח זה שוגג. פתאום זה אונס. מדקתני בגזיר שלוקה. מכלל דאתרו ביה וקתני אס אם אמרת בשבועת הפקדון שאינו לוקה. ש"מ דאע"ג דאתרו ביה בשבועת הפקדון לא לקי. ואקשינן אי הכי האי דקתני תאמר בגזיר שלוקה מכלל דגזיר שגטמא מיפטר במלקות. והא בהדיא כתיב ביה ובידום השמיני יביא שתי תוריים וגו'. ושנינן האי קרבן דמייתי נזיר הוה למיחל עליה נזירות בטהרה הוא ולא משום דהויד בטומאה: אמרוה להא שמעתא קמי דרבא אמר להו לדידכו דאמריהו דלא מיפטר במלקות היכא דאתרו ביה אלא צריך נמי קרבן אי לא אתרו ביה מילקא הוא דלא לקי הא קרבן חייב. ואע"ג דאיכא שהדי דהאי פקדון בהאי שעתא דמישחבע איתיה גביה אמאי כפירת דברים בעלמא ניתנה. דהא הני שהדי מחייבי ליה בפקדון וליכא הכא כפירת ממון. וכל הנשבע כי האי גונא דהכא דאיכא שהדי פטור הוא: א"ל רב חנניה לרבה תניא דמסייעא לך וגושבע על שקר פרט ללוה בשטר וללוה בעדים. אמר ליה הא איכא לאוקומא בטועון לויתי ולא לויתי ממך לא בה פרט למודה לאחד מן השותפין או לאחד מן האחים כו' ופשוטה היא: ת"ש אין חייבין על שגגת הפקדון. ומה הן חייבין על זדונו אשם בכסף שקלים. מאי לאו זדון עדים כגון דאיכא שהדי דהאי פקדון איתיה לגביה וקתני חייב אשם. ודחינן לא בודוק עצמו. פירוש כגון שהודה כי הויד בשבועתו. ומכאן לך עד דמייתת אשם. ת"ש היו [ב] כתי עדים כפרה הראשונה כו'

עין משפט

גר מצוה

י' א מיי' פ"ו מהלכות שבועת הלכה ט ופ"יא הלכה כ':
יה ב ג
מיי' שס פ"ח הלכה יב: